

Ale kommun

kommun@ale.se

Rektorn vid Alboskolan

ulrika.samuelsson@ale.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Alboskolan
i Ale kommun

Tillsyn i Alboskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ale kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Alboskolan besöktes av Skolinspektionen den 24 oktober 2012. Med anledning av de brister som konstaterats inom bedömningsområdet Trygghet och Studiero, intervjuades även huvudmannen den 7 november 2012.

Fakta om skolan

Alboskolan är belägen i centrala Skepplanda, i den norra delen av Ale kommun. Skolan har ca 170 elever i årskurserna 4 – 6, varav 60 elever också har plats i skolans fritidshem. Eleverna kommer i huvudsak från Garnvindeskolan där de går i förskoleklass och årskurserna 1– 3. Elever och personal är organiserade i årskursbundna arbetslag. Alboskolans rektor är inne på sitt tredje läsår vid skolan.

Skolan redovisar en sammanställning över hur stor del av eleverna som nådde kravnivåerna vid de nationella ämnesproven i årskurs 6 år 2012. Sammanställningen visar att andelen elever som nådde kravnivån vid delproven i ämnet svenska varierar mellan som lägst 84 % och som högst 100 %. I ämnet och matematik är motsvarande siffror 64 % och 100 %, och i ämnet engelska varierar andelen elever som nådde kravnivån vid de olika delproven mellan 79 % och 96 %. Resultaten vid de nationella ämnesproven är dock inte att likställa med om eleverna når kunskapskraven då samtliga kunskapskrav inte mäts i dessa prov. Nationella ämnesprov är tänkt att vara ett av flera redskap för att bedöma måluppfyllelsen. Alboskolan redovisar vid tillsynen ingen sammanställning av elevernas kunskapsresultat i relation till kunskapskraven i läroplanen (Lgr 11).

Helhetsbedömning

Alboskolan behöver utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete. Genom att sammanställa bedömningar av elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven i samtliga ämnen som ingår i utbildningen, och via analyser ta reda på varför resultaten ser ut som de gör, kan skolan sätta upp riktlinjer för det fortsatta arbetet. Detta i syfte att kontinuerligt utveckla verksamheten. För att göra sammanställningar av elevernas kunskapsresultat på grupp- och skolenivå är det viktigt med hög kvalitet i uppföljningen på individnivå. Vid skolan pågår ett utvecklingsarbete, lett av rektor, kring elevernas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen, vilket kan bli en viktig del i verksamhetens fortsatta kvalitetsarbete. Genom att även utveckla systematiken i sitt arbete inom andra områden kan verksamheten vid skolan förbättras. Personalen be-

höver få samsyn i sitt arbete, då ökar likvärdigheten i elevernas utbildning och det blir inte avhängigt vilken lärare som undervisar i vilken grad eleverna exempelvis har inflytande över sin utbildning.

Vid tillfället för tillsynen präglas inte skolmiljön av trygghet och studiero. Trots att den bristande studiero som präglar vissa klasser har varit känd i verksamheten sedan en längre tid tillbaka har skolan och huvudmannen inte kommit tillrätta med problemen. Detta påverkar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I en skolmiljö som inte präglas av trygghet och studiero riskerar elever att gå miste om ett aktivt lärarstöd, vilket är avgörande för att eleverna ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling. Skolans egen dokumentation visar på en rad händelser där elever upplevt sig kränkta, bland annat i samband med rastverksamhet. Skolinspektionen ser allvarligt på situationen vid Alboskolan och förutsätter att skolan och huvudmannen genomför de insatser som finns i den handlingsplan som nu har upprättats, så att alla elever, oavsett klass eller undervisande lärare, kan känna sig trygga i sin skola och tillgoda göra sig undervisningens innehåll.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ale kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 30 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Ale kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och det ska finnas en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Eleverna ska ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Det åligger särskilt rektorn att se till att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Av samtal med elever framkommer att eleverna via matråd, elevråd och miljöråd ges möjlighet att träna sig i demokratiska arbetsformer. Eleverna har däremot svårt att ge exempel på hur de görs delaktiga i planeringen av undervisningen. Vidare berättar eleverna att lärarna brukar berätta vad de ska arbeta med och att de inte upplever att de kan påverka innehållet i undervisningen. I samtal med lärare framkommer att det saknas en gemensam hållning i arbetet med elevinflytande. Inom arbetslagen kan det förekomma diskussioner kring hur eleverna kan ges inflytande, men varje pedagog ansvarar själv för hur de arbetar med elevinflytande och det finns ingen gemensam strategi vid skolan för hur elevernas inflytande ska ökas i takt med ålder och mognad. Enligt några av lärarna har de valt att utifrån rådande situation, bristande studiero, inte arbeta med elevinflytande i en av skolans årskurser. Enligt rektor är eleverna i allmänhet delaktiga i lektionsplaneringar och elevråd. Vidare uppger rektor att hon är medveten om att det finns variationer mellan olika lärare i vilken omfattning de arbetar med elevinflytande.

Av utredningen framgår att eleverna vid Alboskolan inte ges ett aktivt inflytande över utbildningen eftersom utformningen av inflytandet inte anges i planeringen av verksamheten och skolan inte har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Alla elever har inte ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 10 samt 4 kap. 9 § och 14 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Ale kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Rektorer och lärare måste vidta de åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Enligt förarbetena till skollagen måste utbildningen utformas så att den dagliga verksamheten på skolenheterna tillförsäkrar eleverna trygghet och studiero. Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

I samtal med elever, lärare, elevhälsa och rektor framkommer en tydlig bild av att det råder bristande trygghet och studiero vid delar av Alboskolan. Elever berättar att det är pratigt på vissa lektioner och att det finns lärare som inte bryr sig om att säga till. Vidare framkommer att elever upplever att det är mycket bråk på vissa raster och att det inte alltid hjälper att säga till de vuxna eftersom alla inte bryr sig om att ingripa. Vidare berättar elever att det kan vara otryggt att vistas i skogen som ligger i anslutning till skolgården eftersom de vuxna inte är synliga där när de rastvaktar. I samtal med personalintervjuer framkommer att det råder en grundläggande otrygghet vid skolan, främst kopplat till en av årskurserna, men att det påverkar hela skolan. Vidare berättar personal att det är stökigt och pratigt på vissa lektioner och att det finns en rädsla för såväl fysiska- som psykiska kränkningar bland grupper av elever. Enligt personal finns det exempel på klasser där man har stora problem med att skapa trygghet och studiero för eleverna. I skolans Plan mot kränkande behandling finns en så kallad konflikt- och kränkningshanteringstrappa för Alboskolan som arbetats fram i samverkan med huvudmannen. Tillsynen visar att denna följs till viss del, men att lärare uppfattar det som oklart när och hur den ska användas. Enligt rektor har skolan arbetat med en rad olika insatser för att förändra situationen vid skolan, men att de inte fullt ut kommit tillrätta med problemen. Vidare uppger rektor att signaler från föräldrar, från specialpedagoger i kommunens utvecklingsenhet, samt skolans egen dokumentation tyder på att antalet konflikter vid skolan minskat. Skolans dokumentation visar att rektor skickat en lång rad incidentrapporter till huvudmannen kring händelser som berör kränkande behandling av elever och enligt rektor är det ett tecken på att personalen är mer uppmärksam på incidenter och kränkningar jämfört med tidigare.

I samband med tillsynen har huvudmannen inkommit till Skolinspektionen med en handlingsplan för hur huvudmannen avser att arbeta för att förändra situationen vid Alboskolan. Några av punkterna i handlingsplanen är enligt rektor pågående sedan läsåret 2011/12. Då planen som helhet nyligen upprättats är det för tidigt att säga vilken effekt de insatta åtgärderna kommer att ha.

Utredningen visar att skolmiljön vid Alboskolan inte präglas av trygghet och studiero. Skolinspektionen kan konstatera att skolan måste analysera orsaken till detta och vidta kraftfulla åtgärder för att garantera elevernas rätt till trygghet och studiero. Det är varje elevs rättighet att känna sig trygg i sin skola och få en utbildning av god kvalitet i en lugn miljö, där ett aktivt lärarstöd ska ge varje elev den ledning och stimulans som eleven behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

5 kap. 3 § skollagen

Lgr 11 1 skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Ale kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor tar inte tillräckligt ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor tar inte tillräckligt ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektor för att skolenhetens resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor ansvarar även för att kvalitetsarbete genomförs på enhetsnivå och att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Av intervju med rektor och dokumentstudier framgår att skolan till viss del analyserar sina resultat på skolövergripande nivå, exempelvis görs analyser av resultaten vid de nationella ämnesproven för elever i årskurs 6. Dock saknas vid skolan en analys av måluppfyllelsen som omfattar alla ämnen som ingår i utbildningen. Vidare framkommer i den verksamhetsredogörelse som rektor

lämnat att skolan jobbar för att skapa rutiner för resultatuppföljning i samtliga ämnen och att skolan ska analysera resultaten för att kunna sätta in rätt resurser så att eleverna ges förutsättningar att nå samtliga utbildningsmål. Inför tillsynen och i samband med kommunikeringen av detta beslut sände rektor in ett dokument med titeln "Systematiskt kvalitetsarbete på Alboskolan". I dokumentet beskrivs bland annat vilka utvärderingar som görs i verksamheten, vilka arbetsplaner skolan har och hur elevernas utveckling ska mätas. Vidare skriver rektor att skriftliga omdömen finns i alla ämnen och är en resultatuppföljning och att det som skolan nu arbetar med är att skapa rutiner kring hur skolan ska analysera sina resultat.

I skolans dokument med titeln "Plan mot kränkande behandling" finns exempel på hur skolan genom kartläggning av verksamheten presenterar åtgärder för det fortsatta arbetet. Det finns vid skolan dock ingen dokumentation som visar hur skolenheten bedömer sina resultat av värdegrundsarbetet i förhållande till nationellt fastställda mål.

I skolans enhetsplan beskriver verksamheten sitt arbete utifrån kommuncentralt fastslagna rubriker. Där finns en struktur som visar hur det övergripande uppdraget "Inflytande i Ale" kopplas till skolans verksamhet och mynnar ut i exempelvis målformuleringen "Eleverna har ökat inflytande över sin inläring". Vidare framgår var i läroplanen elevernas rätt till inflytande behandlas och det beskrivs vilka aktiviteter som ska genomföras i verksamheten för att uppnå målet. Det framgår också vem som är ansvarig för arbetet och när och hur det ska följas upp. Under rubriken analys och genomförande av förbättringar framgår att en analys av den gjorda utvärderingen ska leda till framtagande av förbättringsförslag för genomförande i verksamheten. Detta är en modell för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete, dock redovisar skolan vid tillsynen ingen dokumentation som visar vad en analys av genomförandet ledde till för förslag på förbättringar.

Av utredningen framgår att rektor inte tar tillräckligt ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Alboskolan behöver utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete genom att analysera måluppfyllelsen i samtliga ämnen som ingår i utbildningen, för att också kunna vidta åtgärder för en ökad måluppfyllelse. Skolan behöver också utveckla dokumentationen av sitt kvalitetsarbete så att den tydligt omfattar även värdegrundsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4 och 6 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Magnus Jonasson.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Mats Aronsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).